

V R T E C.

Izbaja
1. dnó
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redniš-
tvu v
špítal.
ulicah
hiš. št.
273
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 6.

V Ljubljani 1. junija 1876.

Leto VI.

M i š k o.

(Svobodno po hrvatskem Fr. Šulerja.)

Nekedaj se deček mál,
Miško je imenoval,
On dušica bil je blaga,
Ljuba vsem ljudém in draga.
Mater vzame smrt mu rana,
In sirota samohrana
Brez sestrice je in ate.

Leto zvršil je devéto,
In ko stopil je v deséto,
Bil diják v četrtej šoli
Ter nadmódril kogar koli;
Dobro znal je čitat', pisat',
Mólití in malo risat',
Kakor detca i vi znate.

A po smrti svoje mame
On premišljevatí jame:
Kaj ubožcu mi početi,
Če od gládi nehčem vmreti?
Hčem li prosit kruha iti,
Materi v sramoto biti?
Téga mi srcé ne móre!

In k učitelju priteče,
Svojo željo mu izreče:
Da volján je dlje hoditi
V šolo, pridno se učiti,
Da hča lekcije dajati,
Za mezdó poučeváti,
Najti sebi sam podpóre.

Učénik, možák dobtén,
Siromaku blagohoten,
Pregovóril je s županom,
Da njegovim bi drobljanom
Miško uk dajál v písánji,
Risanji, molitvi, branji,
In pri njem bi bil na hrani.

Ter takisto on učitelj
Bil je ino odgojitelj,
A dijaci njega mali
Skóraj čitati so znali,
Seznantli se sè svetom;
Leto Miško je za letom
Srečen bival pri župani.

Jako dobro je študiral
In licejo absolviral;
V pridnosti se nij okršil,
Ko je pravoslovje zvršil,
Zatorej brez vse težave
Stópil v službo je postave
Mej urádniske pisárje.

Ondu Miško sodec blag
Bil je vsacemu predrag,
Vsacemu je sodil právo,
S tem si dóbil čast in slavo,
In potém le časa malo
Po novinah vseh je stalo,
On deželni da glavár je.

Kaj dejte vi, gospóda moja,
Nij deček ta li vreden čuda,
On, ki je sam si bil pomogel,
Ne bal se dela a ni truda?

A stávití bi jaz hotéla,
Mej vami da so njemu drugi,
Podobni mu užé v sedánjej,
In bolj v bodočej še zaslugi.

Zatôrej danes pevka Vaša
Čestíta vam prihodnjim sodcem,
Predsednikom, poslancem, učenjâkom,
A čujte! domoljubnim le možâkom!

Lujisa Pesjakova.

Sveti Oče Pij IX.,

mladeneč in velik prijatelj mladini.

(Spisal J. S-a.)

Pridne otroke ima vse rado, ker pridni otroci so prijatelji Bogu, jedino in največje veselje starišem, in nada boljše bodočnosti vsem dobrim ljudém. Jezus, naš odrešenik je gotovo najlepši izgled pridnim otrokom, a tudi odraščeni, kako se jim je vésti, kadar občujejo z otroci.

Kakšen je bil Jezus še kot otrok, pové nam sveto pismo ob kratkem in jasno: „Jezus je rasel v starosti, modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudéh.“ O njegovem obnašanji do pridnih otrok pa nam pripoveduje sv. pismo ovako: „Nekega dne je Jezus dolgo pridigoval, bolnike ozdravljaj, žalostne tolažil, ter zvečera ves spehan in truden šel s svojimi učenci na samotén kraj, da bi ondu počival.“ A prišlo je nekoliko žen z otročiči za njim, proséč ga, da bi je blagoslovil. Učenci so znali, da je Jezus užé truden, zatorej so žene in otroke odganjali, a Jezus to videč, bil je nejevoljen in rekel jim je: „pustite otročičem k meni priti in ne branite jim, zakaj takih je nebeško kraljestvo.“ Potem je otroke objemal, na srce pritiskal, roke jim na glavo polagal in jih blagoslavljaj. Pri nekej drugej priložnosti je svojim učencem otroke v izgled postavil, rekoč: „resnično vam povem, ako se ne spreobrnate in nijste, kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“ To očitno kaže, kako je Jezus pridne otroke rad imel, zato se nij čuditi, da je pohujšanje otrok imenoval strahovit greh: „kdor pohujša katerega teh malih, ki v mé verujejo, bilo bi mu bolje, da bi se mu obésil mlinská kamen na vrat, in bi se potopil v globočini morja.“ Nasproti temu pa mora podučevanje otrok biti veliko zasluženje v očéh gospodovih.

Sedanji Kristov namestnik na zemlji, sv. Oče Pij IX., ravnali so se od mladih nog po izgledu Jezusovem. Bili so priden otrok, zato jih je Jezus vrednega spoznal za svojega namestnika na zemlji in zdaj v tej časti so velik prijatelj krščanskej mladini.

Naslednje črtice iz njihovega življenja, ki to potrjujejo, napisal sem vam, slovenski otročiči, v izgled, po katerem se ravnaite, in v spodbudo, da bi ljubezen sv. Očeta povračevali z molitvijo za njih.

* * *

Sveti Oče Pij IX. 258. Rimski papež, rojeni so 13. majnika 1792. l. v Sinigagliji na Italijanskem iz grofovskega rodú Mastai-Ferretti. Pri sv. krstu so jim dali ime Janez Marija.

Užé otrok so bili jako pobožni. Pri delu in uku so bili pridni, v prostem času pa tudi živahni in veseli. Največje veselje jim je bilo, če so stariši šli iz mesta na svojo pristavo blizu Rima in so tudi njega s soboj vzeli. Tam so imeli veliko prijetnega nedolžnega veselja. Ondú so nekega dne z ribicami se igraje padli v ribnjak in bi bili gotovo utonili, ako bi jih ne bil slučajno nazoč kmetski dečák iz vode potegnil. Ta srečna rešitev in lep izgled materin sta jih še bolj v pobožnosti potrdila.

Najbolj so svojo pobožnost kazali v veselji do molitve. Vsakdanje molitve sta z materjo vsak večer skupaj molila. In ker so tedanji papež Pij VI. bili v velikih stiskah, rekla je vselej naposled mati Janezu: „ljubo dete, sv. Oče so jako žalostni, ker morajo veliko stisk in nadlog trpeti; prosi z menoj Boga, da vse stiske in nadloge od njih odvrne.“ In ko je Janezek odgovoril: „da, prav srčno hočem moliti!“ — dodala sta navadnim molitvicam: „oče naš in česčeno Marijo za sv. Očeta.“ Ker so pozneje sovražniki sv. Očeta celó v pregnanstvo odpeljali, tožil je Janezek materi: „kako more ljubi Bog dopustiti, da namestnik Jezusov toliko trpijo? Ti neusmiljeni ljudje, ki jih preganjajo, so pač veliki hudobneži in jaz hočem Boga prositi, naj je kaznuje.“ Mati mu odgovori: „o ne! Jezus je za svoje sovražnike molil in sv. Oče tudi tako delajo, zato rajši midva združiva svoje molitve ž njihovimi in moliva za njihove sovražnike.“ Tako sta tudi storila in Pij IX. se je užé zgodaj učil spoznavati terpljenje namestnika Kristovega in moliti za njegove sovražnike, da zdaj v enakih okoliščinah stiske in nadloge laže prenašajo in svojim sovražnikom odpuščajo ter za-nje molijo.

V 12. letu so po dovršenih domačih šolah šli v Volterro v latinske šole, kder so bili vsem izgled pridnosti in lepega obnašanja. Jeden njihovih učiteljev se je o njih tako izrazil: „ta mladeneč bode še mnogo dosegel, ako mu bodo le okoliščine količkaj ugodne.“ Bilo je 1810. leta da otidejo na višje šole v Rim.

Po dovršenih višjih šolah bi bili najrajše šli k vojakom, a zaradi slabotnega telesa in nevarne bolezni niso bili sprejeti. To jih je zeló žalostilo. K temu je pritislila še ta nadloga, da jih nekega večera božjast tako hudo prime, da brez vse zavednosti na ulicah obležé in so jih morali domóv nesti. Od te ure niso več bili nič kaj veseli. Ko papež Pij VII., njihov sorodnik, slišijo o tem prigodku, pokličejo ga k sebi, da bi ga potolažili. Med drugim mu tudi rečejo, naj bi iskal pomoči pri materi božjej v Loretu. In res, kmalu potem otidejo grof Mastai na tihem v Loreto, in ko se vrnejo, stopijo v duhovnišnico, da bi postali duhovnik. Od tega časa jih je nevarna bolezen zmirom redkejše napadala, a duhovnika popolnem pustila.

Ali ne pričajo užé te vrstice dovolj, da so Pij IX. bili priden in boga-boječ otrok, ter lep izgled vsem otrokom?

Samí priden otrok, so tudi vse pridne otroke radi imeli, zato so užé dijak, posebno pa kot bogoslovec radi zahajali v sirotišnico Tatagiovani, kder so pozneje tudi svojo prvo sveto mašo brali ter šest let ravnatelj temu závodu ostali.

Ne da se na drobno popisati, koliko skrb in ljubezen so skazovali grof Mastai sirotam v Tatagiovani. Zmirom so bili med njimi, podučevali jih, opominjali jih, ter ves svoj čas in imetje tem sirotam žrtovali. Zato so jih pa tudi otroci tako ljubili, da jim je po njihovih lastnih besedah ločitev od teh otrok bila najbitkejša ura njihovega življenja. Črevljar Toccacelli, ki je bil takrat v sirotišnici, pripovedoval je to ločitev pozneje, ko so grof Mastai bili užé papež, ovako: „zadnji dan pri večerji so nam naznanili, da se jim je ločiti od nas. Takój je nastal glasen jok in stok po celej obédnici. Bilo nas je 120 večjih in manjših, a nobenega nij bilo, ki bi ne imel solznih oči. Vsi smo popustivši svoje prostore tiščali k njim; jedni so jim roke poljubovali, drugi jih za obleko držali, in óni, ki nijso mogli do njih, so jih po imenu klicali, — a vsi smo prosili, naj nas ne zapusté. Tako so bili ganeni, da so jih solze oblile ter nam objemaje rekli: „nijsem mislil, da mi bode ločitev tako težka.“ Potem so šli v svojo izbo, a mi smo vreli za njimi, da nijso mogli vrat zapreti. Tisto noč nij nihče spal v sirotišnici. Vsi smo ostali pri njih, da so nas tolažili in nam lepe nauke dajali. Posebno nam so priporočali pridnost, pokorščino in udanost v voljo božjo. Zjutraj zaslišimo nenadoma, da je pred vrati voz obstal, ki je prišel po našega očeta. In kmalu smo bili drugič sirote.“ Vsem otrokom tega závoda so grof Mastai ostali v blagem spominu, kar se je pozneje pokazalo, ko so užé papež postali. Ti odgojenci so namreč takrat klicali: „to so naš papež, papež sirot in ubožcev.“

Ravnateljstvo v Tatagiovani so morali grof Mastai pustiti, ker so jih papež Leon XII. z dvema drugima duhovnikoma poslali v Ameriko, da bi ondu jako zmedene razmere katoliške cerkve vredili. To opravilo so tudi srečno izvršili ter se čez dve leti zopet v Rim povrnili.

Na potu domóv so stanovali nekoliko dni v amerikanskem mestu Montevideo pri plemenitem Španjolcu Himenesu. S svojim lepim in prijaznim obnašanjem so naredili na 16 letnega sina Salvatorja tolik vpliv, da sta postala srčna prijatelja in sta se težko težko ločila. Salvator jih nij mogel pozabiti, ter jim je često pisal iz Amerike. Ali ko izvé, da so grof Mastai za papeža izvoljeni, šel je Salvator, takrat užé odraščén in oženjen, s svojo soprogo v Rim, da se jim pokloni in jim osebno čestita k tolikej časti. S soboj jim je prinesel mnogo dragih in lepih stvari v dar. Sv. Oče so ga tako prijazno sprejeli, da je bil do solz ganen. V dar prinesene stvari pa še zdaj hranijo in je radi kažejo kot prijeten spomin na prijatelja svojih mladih dni.

Vrnivši se iz Amerike bili so dve leti oskrbnik velikega závoda San Michele, kder so zopet na skrbi imeli zapuščene otroke, zraven pa oslabele moške in ženske, in državne jetnike. Ta závod so tako izvrstno uredili in oskrbovali, da so jih sv. Oče sposobnega spoznali ter postavili za nadškofa v Spoletu.

To precej zapuščeno nadškofijo so grof Mastai čisto prenovili. Prva njihova skrb je bila, ki nam zopet njihovo ljubezen do otrok kaže, ustanoviti v Spoletu sirotišnico po izgledu Rimske Tatagiovani. — Tudi naslednja dogodba, ki se je v Spoletu zgodila, nam to svedoči: Leta 1831 je nastal v

Bologni upor zoper papeževo vlado, ki se je jako širil, podpihovan od prekuhanov celega sveta. Po modrem prizadevanji nadškofa Mastaja se mesto Spoleto nij udeležilo upora, a pred avstrijskimi vojaki je pribežalo nekoliko tisoč upornikov v mesto, da bi se tu za mestnim zidovjem branili. Mestu je zaradi tega pretila velika nevarnost, da bi je avstrijska vojska porušila in požgala. Nadškof torej gredó sami k vojskovodju in zaupajóć na Boga mu obljubijo, da, ako prizanese mestu, bodo oni vse upornike razoróžili. In res so z gorečimi opoméni in srčnimi prošnjami upornike pregovorili, da so orožje odložili in se podvrgli. A med uporniki je bil tudi sin bivšega holandskega kralja Louisa Bonaparte, ki bi rad ubežal, pa nij mogel. V tej sili gre k nadškofu prosi jih odpuščenja in varstva ter jim pové, kdo da je. Iz usmiljenja do zapeljanega mladeniča ga skrijejo v svojem poslopji ter pišejo v Rim, naj se temu mladeniču milost izkaže in dovoli domóv iti. A ta prošnja se jim je odrekla; zato sami hitijo v Rim in toliko časa klečé prosijo sv. očeta zanj, dokler nijso bili uslišani. Tako so rešili mladeniča, ki je postal pozneje cesar francoski Louis Napoleon Bonaparte.

Leta 1832. so bili Mastai izvoljeni za škofa v Imoli, kder so imeli veliko večje dohodke, kakor v Spoletu; zato so pa tukaj tudi veliko več dobrega storili. Tudi v Imoli jim je bila prva skrb ustanoviti sirotišnico. Za sirote, ubožce in za omiko ljudstva so vse svoje imetje izdajali, da včasih zase še celó najpotrébnejših reči nijso zmogli. Zaradi svoje velike darežljivosti zraven drugih lepih čednosti so bili povsod poznani in ljubljani. Sv. oče Gregor XVI. so jim svojo ljubezen dejansko kazali s tem, da so jih 14. grudna 1840. l. imenovali za kardinala, ki je najvišja čast za papežem. Kardinali imajo pravico po smrti papeževej voliti naslednika. Po smrti Gregorja XVI. so zbrani kardinali 16. junija 1846. l. izvolili kardinala Mastaja, ki se kot papež imenujejo Pij IX.

To so sedanji naš sveti Oče, vidni poglavar katoliške cerkve, užé 84 let stari, 30 let papež, mož zaradi svoje pobožnosti, učenosti in značajnosti obúduvanja in vsega spoštovanja vreden. Koliko so kot papež storili, koliko trpeli, koliko lepega govorili in učili, to bi se komaj dalo v debelih knjigah vse popisati. Tukaj čitajte samo nekatere dogodbice, ki se pripovedujejo o njihovej ljubezni do otrok.

I. Po zimi 1846. leta pisal jim je 12 letni mladeneč naslednje pismo: „Sveti Oče! Moja mati so vdova, bolna in revna, in jaz jim ne morem kupiti ne hrane ne zdravil. Rabil bi zdaj za njo 33 paoli (okoli 8 gl.). Ako mi Vaša svetost dovoli, pridem jutri, da svojo prošnjo pred Vami ponovim.“

Ganeni tolike otroške ljubezni zapovejo služabnikom, naj mladeniča k njim pripeljejo, kadar pride. Prosilec res pride in obnovi svojo prošnjo. A ko mu papež dajo 2 cekina, vredna 36 paoli, zahvali se mladenič in v velikej zadregi jecljá: „tri paoli so preveč, a zdaj Vam jih ne morem vrniti.“ Sv. Oče se njegovej poštenosti in priprostosti nasmejejo, češ, naj le vse obdrži. Potem so služabnika poslali za njim, in ko se prepričajo, da je vse res, kakor jim je mladeneč tožil, naznanijo mu, da bodo zanaprej oni zanj skrbeli. Mladeneč malo pomišlja ter reče: „hvala, sv. Oče! matere ne morem in ne smem zapustiti, ker jim potem nihče ne bi stregel.“ — „Dobro“, rečejo sv. Oče, „ker si ti tako priden, mati pa tako revna, oskrbel bom obá.“ V to mladeneč

rad privoli ter ves vesel prihití k materi, rekoč: „ako so užé sveti Oče tako dobrotljivi, kako dobrotljiv še le mora biti Bog v nebesih!“

II. V Rimu je splošna navada, da deklice zlat križec na verižici okoli vratu obéšen nosijo. Ta križec je deklicam velik zaklad in ne dajo ga od sebe do največje sile. Neka deklica je morala ta križec prodati, da je bolnej materi kruha kupila. Mati je deklico tolažila vedóč kako težko jej je bilo križec prodati, kar je pa le iz otroške ljubezni storila. A deklica jej odgovori: „ljuba mati, bodite mirnega srca, zdaj imate kruha za nekoliko dni, a v tem si jaz kaj zaslužim, in upam, da vam stradati ne bode treba. Bog naju ne zapustí!“ Sv. Oče so o tem zvedeli. Čez nekoliko dni dobi deklica pismo, v katerem je bil njen križec in pet srebrnikov. Pismo se je glasilo: „Ljubo dete! Prav imaš, da v Boga zaupaš. Bog pridnih otrok nikoli ne pozabi. Pa tudi sv. Oče, namestnik božji na zemlji, imajo pridne otroke posebno radi, zato bodo tebi in tvojej materi pomagali, dokler boš tako pridna.“ Potem je papežev služabnik večkrat prišel ter jima prinesel milodarov od sv. Očeta.

III. V slovenskej knjižici „zlatomašnik sv. Oče Pij IX.“ nahajajo se naslednji izgledi njihove ljubezni do otrok: Ko je 1848. l. mnogo otrok izgubilo svoje roditelje, izpremenili so Pij IX. svoje posestvo Vigna Pia zunaj mesta v sirotišnico, kamor so te zapuščene otroke spravili in oskrbeli. Pozneje so še nekaj dozidali in tako je še zdaj ta sirotišnica znamenje očetovske ljubezni Pija IX. do ubožnih otrok.

IV. Otroci imajo tudi veliko zaupanje do Pija IX. Nekega dne se jim približa otrok ter jih nagovori: „je-li, da ste Vi sv. Oče.“ „Da, ljubček moj,“ odgovorijo mu.

Nato jim deček s solzami v očeh toži: „jaz pa nemam nobenega očeta.“ — „Potolaži se,“ rečejo mu papež, bom pa jaz od sih dob tvoj oče.“ In res so skrbeli, da je bil v nek závod sprejet ter na njihove troške odgojen.

V. Prigodi se, da ugledajo Pij IX., ravno ko so hotli v kočijo stopiti, pred vratni ubozega dečka, ki je jokal. Stražniki so ga užé mislili zapoditi, a sv. Oče ukažejo, naj deček bližej stopí ter ga vprašajo, zakaj se joka. Otrok ihtéč pripoveduje, da so mu očeta v ječo zaprli, ker ne more dolžnih 12 š kud plačati. Sv. Oče niso imeli toliko denarja pri sebi, gredó torej v svojo sobo po denar ter podarijo 12 š kud dečku, ki je, zahvalivši se, veselo tekel k očetu, da je svoj dolg poplačal.

VI. Sv. Oče celó hudobne otroke ljubijo in si zeló prizadevajo, da bi se ti otroci spreobrnili in poboljšali.

Pri zaslišanji, kakoršna sv. Oče večkrat ptujcem dovolijo, bil je jedenkrat med drugimi zal mladeneč plemenitega rodú, a hudobnega nevernega srca. K sv. Očetu nij prišel iz poštovanja do njih, nego samo iz radovednosti, kar je s svojim obnašanjem očitno pokazal. Sv. Oče so to opazili, in ko so nazadnje po svojej navadi šli po celej dvorani, da so nekatere nagovorili, druge zopet z majhnimi spominkí obdarovali, poprašajo tudi mladeniča, ali ima kako željo do njih. Mesto odgovora se jim mladeneč zaničljivo nasméhne. „Nemate vi nikake želje?“ vprašajo ga še jedenkrat z milim očetovskim glasom.

„Né!“ odgovori hladno in kratko. — Ali tudi nobene prošnje nemate do mene prijatelj?“ — „Nobene!“ „Ali vaš oče še živé?“ vprašajo sv. Oče dalje. — „Dà!“ — „Mati tudi?“ — „Né, so užé umrli!“ — „No, če tedaj vi do

mene nemate nobene prošnje, dovolite mi, da pa jaz vas nekaj prosim.“ „Zakaj ne?“ reče mladeneč, ki je bil užé v velikej zadregi. Poklekните tukaj z menoj, da skupaj odmoliva „oče naš“ za večni mir in pokoj vaše rajnke matere.“ Mladeneču je postalo tesno pri srei, in kakor od neke višje moči prisiljen poklekne s sv. Očetom in moli. Ko vstaneta, imel je solzne oči in nij bil več neveren, nego veren in pobožen kristjan.

Glejte, otroci! to je samo nekoliko blagih dejanj Pija IX.; mnogo mnogo jih je še znano in zapisano po različnih knjigah, a mnogo jih je tudi taci, ki so zapisana samo v bukvah življenja, da jih Bog, ki tudi na skrivnem vidi, poplača na dan plačila.

Vijolica — hčerka pomladi.

(Prilika.)

Pomlád je imela hčerko, ki je sladko spavala in sanjala v naročji zemlje. Sneg je skopnel, in štorcklja se je vrnila zopet v naše domače kraje. Otroci so veselo skakljali po zelenej travi, in so se igrali vesele mladostne igre, a hčerka pomladi se še nij izbudila; počivala in sanjala je presladkó. Pomlad je privoščila svojej hčerki prijetno spanje in sladke sanje, a bilo bi jej vendar ljubo, ko bi bila hčerka užé zbudjena, da bi se veselila in občudovala krasoto, s katero je užé zemlja tako krasno ozaljšana. In poklicala je sapice ter jim govorila: „oj sapice! izbudite mi hčerko, ki spava ondu na vrtu!“ In sapice so jo slušale in so hitele na vrt, ter poiskale kraj, kjer je hčerka preljube pomladi še sladko počivala. Takój so razpihale velo listje, potrkale so na hladno zemljo in poklicale dete po imenu. A dete se nij probudilo, nego še vedno je spalo in sanjalo presladke sanje.

Zdaj je poklicala pomlad solnce in je prosila rekoč: „preljubo solnce, izbudi mi dete, ki spi ondu na vrtu!“ In solnce je poslalo svoje gorke žarke, ki so padali na vrt, igrajoč se nad krajem, kjer je spavalo dete pomladi, in ogreli so zemljo, da je postala mehka in rahla, ter so klicali dete po imenu. A dete se nij probudilo; spavalo je še vedno in sanjalo presladke sanje.

Zdaj je poklicala pomlad drobne ptičice in jim rekla: „ljube ptičice, oj bodite tako dobre in izbudite mi hčerko spečo ondu na vrtu!“ In ptičice so poslale iz svoje srede zlatorumenega kosa, in mu velele, da naj póje najlepše pesnice, ki je zna, ter naj izbudi ž njimi hčerko pomladi. Kos je letel tjá na vrt, ustavil se je na drevesu in pel tako milo, tako nežno in sladko, da je izvabil hčerko pomladi iz naročja matere zemlje. Imela je prelepo modro oblacilce; dihala je iz sebe nebesko vonjavo; nežno svojo glavico je nagnila k zemlji, a očesca so se jej blestéla od velicega veselja in radosti.

Pomlád je bila neizrečeno vesela, ko je ugledala svojo hčerko, in imenovala jo je: vijolica. In prosila je oblake, naj z blagodejnim dežkom napajajo njeno hčerko, in solnce, naj jo z gorkimi žarki ogreva, in veter, naj jej prizanaša z ostrim pihanjem. Njena prošnja nij bila zamán; izpolnilo se

je vse, kakor je želela. Vijolica se je zmirom lepše razvijala in postajala zmirom krepkejša; njeno oblačilce je bilo zmirom lepše in dihala je vedno sladkejše vonjave iz sebe, in očesca so se še bolj blestéla rajskega veselja. Ali detetce je bilo prenežno in nij moglo prenašati ostrega zraka. Neke noči je bilo zeló mrzlo, in pomlad je bila pozabila noč prositi, naj prizanaša njenej hčerki, in glej, — ko se jutranja zarja prikaže, ležala je „vijolica“ mrtva v travi: njeno modro oblačilce je obledelo, nij je bilo več prijetne vonjave, mraz je umoril zalo cvetico. In pomlad je jokala po svojej hčerki in solnce se je skrilo za oblake, ker je tudi óno žalovalo po nežnej vijolici, a iz oblakov so padale debele solzé v znamenje največjega žalovanja. In bilo je nekaj dni povsod pusto in žalostno na zemlji, v „tej revnej dolini solz.“

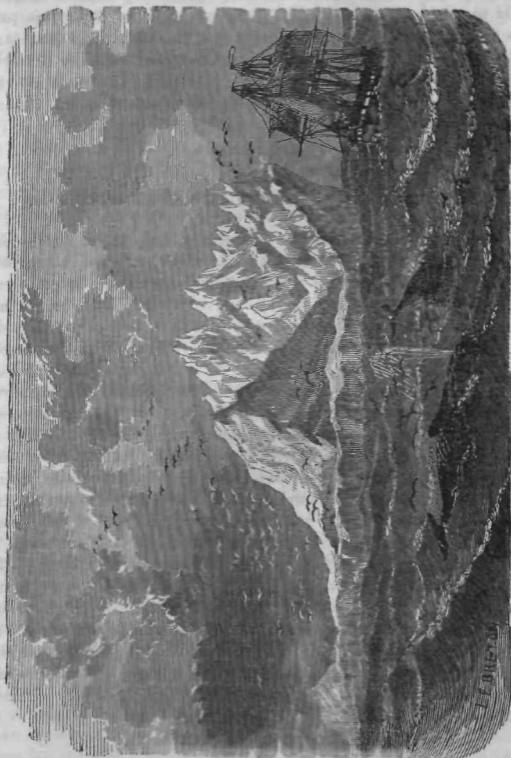
D. Majorón.

Slast v naravi.

Dragi moj prijateljček! idiva jeden krat na lep pomládni dan izprehajat se v prosto naravo! — Povsod, kamor se ozreš, vidiš divno krasoto. Prijetna gorkota se zopet razširja po vsej zemlji in lehak veterček pihljá med listjem na drevji. Jasno je lepo modro nebo nad nami, le tu pa tam se kopícijo majheni beli obláčki. Solnce razliva svoje mile žarke po cvetočih livadah, in bistri potoček se vije kakor srebrn pas po zelenem travniku. Glej, solnce užé zahaja, burni podnevni vriš je utihnil in mesto njega kraljuje sveta tihôta. Le glasovi krilatih pevcev doné po zelenih gozdih in logih, oznanujoč vsemogočnost stvarnikovo. Pastirji ženó svoje črede domóv, piskajoč na svoje piščalke. Z bližnjega zvoníka vabi zvon slovesno donéč ljudi k molitvi. Kmetovalci, vračajoč se domóv, časté stvarnika, kateri je vse takó lepo urédil. Čim bolj človek opazuje okolico in njeno krasoto, tem bolj ga navdajajo misli na Bogá. — „Kako veličastna so pač tvoja dela, nebeski stvarnik!“ kipeti mora vsacemu od srca. „Kaj je bogastvo, kaj ste moč in čast v primeri z nerazsežno velikostjo tvojega stvarjenja! Oj, óno vse je minljivo, ki ravno tako naglo izgine, kakor se pokaže. A krasota in lepota narave in njena umna uredba, te so neizpremenljive, ter si ostanejo na večno jednake. Saj se nam vsako leto povrne pomlad v istej dovršenosti, v katerej so jo videli naši pradedi pred tisoč leti. In kako bi to tudi drugače bilo mogoče? Ali nij večni neizpremenljivi Oče najúmnejši vladar velikanskega, širnega svetá?! Ali, Bog se nam kaže v svojih delih! Ide naj, kdor ne veruje na Bogá, v prosto naravo in naj občuduje nebeske čudeže — in potlej naj pomisli, ali je mogoče, da bi bila vsa ta velikanska svetovna krasota sama iz sebe in brez vodníka?! Ne, vsak človek mora priznati, da-si morda nejevoljen, kar mu velí vest: „Izpoznav jednega pravega Bogá!“ A pristavití tudi mora: „in ta je nezapodljiv!“ Grešnik, katerega te ne ganó besede duhovnikove, idi v naravo, ondu se sam učiš poznavati Bogá, ki se ti kaže v svojih delih.

Ledeni otoci v južnem morji.

Ako primerjamo južno polovico zemeljske krogle sè severno, razvidimo, da je razméra med kopnim in morjem na obeh teh polutah jako različna. Večji del suhe zemlje in sicer Evropa, Azija (razven nekaterih otokov), večji del Afrike in Amerike se razteza po severnej polkrogli, v tem, ko na južnej poluti kopno le malokje pogledava iz neskončne vodene puščave. Ta okolnost

Ledeni otok v južnem morji.

ima velik vpliv na razna podnebja ónih pokrajin, ki leže jednako oddaljene od ravnika na obeh polutah. Morje vzdržuje stalno toda mnogo nižjo toploto nego suha zemlja; zaradi tega imajo kraji na južnej poluti stálnejše, a tudi mrzlejšje podnebje nego pokrajine ležeče v jednakej vzdaljenosti od ravnika na

severu. Ta razloček primerne toplote nad enajstimi zemljepisnimi širjavami obeh zemeljskih polut lahko izpoznamo primerjajoč oba ledena morja. Na jugu sega ledeno morje mestoma daleč čez svoje lasne meje, t. j. čez tečajnikove kroge tja do mirnega pojasa, česar na severu ne opažamo. Užé v nevelikej vzdaljenosti od najjužnejšega predgorja ameriške kopnine se pričenjajo znaci ledenega morja. Tu pa tam štrlé iz morja skalnati otoci brez vsega rastlinstva, ki tu ne more vzkliti zbog krutega mraza, da-si mu ne manjka rodne prsti. Bolj proti jugu so pokrite takove pečine popolnem sè snegom in ledom, ki se nikdar v letu ne raztaja. Tu se užé čestokrat tudi morje pokrije z debelo ledeno skorjo. Kadar se približa poletje, raztrgajo valovi ta led, ogromni ledeni kosovi se zvalé čisto jeden na drugi in primrznišči tvoré plavajoče otoke v najrazličnejših oblikah; valovi in viharji je podé daleč na sever v toplejša morja, kjer se nagloma raztajajo in porazgubé. Naša slika vam podaje takov plovéč leden otok.

Učenci z učiteljem na tretjem pomladnem sprehódu.

„Krasen majnik se razliva“ — je mična pesen, katero slišite skôraj vsako jutro pri Šmarnicah prepevati Mariji na čast, katere veličastna podoba se ravno ta mesec kinča in krasi z breštevilnimi cveticami. Katero srce se ne raduje pred altarjem, kjer se obhaja ta svečanost? Trdosrčen bi moral človek biti, da bi ne stal ganen pred podobo kraljice angelov; pred podobo, obdano s prvim zelénjem, s prvim pomladnim cvetjem. Tukaj se okrepečava človeški duh vsako jutro; tukaj vsakdo išče in vsakdo najde najdražji zaklad — mir srcá. Tukaj se posuši solza, pozabi se rana, katero nam dela vsakdanje življenje — in ravno tukaj grlo najrajši povzdiguje glas: „cveté cvetica jedna.“ Tako razveseljuje pisani maj vesoljni svet. — Mesec maj ima najprijétnjše dneve. Vsaj tako pravijo sedaj, tako so pripovedovale pesni nekdanj, katere so spevali pesniki v davnej preteklosti o cvetočem meseci maji ali rožniku. — Dà! lep bi prav za prav moral biti, to je želja vsacega; a vendar je časi muhast in samosvojen. Večkrat pride, traja in neha z deževjem in mrazom. Se vé, da nas to boli; kajti nij ga človeka, da bi se ne radoval lepe cvetične odeje in bi ne hrepenel po dobrodejnem majnikovem zraku.“ — Tako se je učitelj konecem meseca maja pogovarjal z učenci, ko so ravno prečitali berilo „pomlád.“ Obljubil je otrokom, da je hoče po póludne peljati na tretji pomladni sprehod, in jim pokazati óne rastline, ki nam je nosi cvetoči maj.

Lepó v vrstah so šli otroci istega dné po dolini, katero je obdajal na jednej strani mlado-zelen gozd vejnatih bukev, a na drugej strani temno-zeleno iglasto smerečeje. Na potu ob travniku je učitelj obstal. Ukazal je mladini, da naj zapoje sledečo kitico:

„Prišlá pomlád je že vesela,

Cvetica se je razcvetela,

Ki vsak jo ljubi, rad ima,

Prelepa bela šmarnica.“

Ko lepo vbrani glasovi utihnejo, vzklikne sosedova Minka: „tam je, tam je, v sredi travnika!“ Ako bi otroci ne bili ubógljivi, gotovo bi bili vsi planili po

cvetočih grozdih. A učitelj je zavrne, ter samo Ivanku dovoli, da polagoma stopi tja v zeleno travo in prinese lepo duhtečo cvetico s kimastimi belimi grozdi. Ta cvetica, ki jo je Minka užé iz daleč poznala, imenuje se navadno šmarnica (*Convallaria majalis*, wohlriechendes Maiglöckchen). A tudi še druga imena ima, kakor: jurjevica, gumbalica, ali najlepše imé je dragoljubec, kakor jo Belokranjci imenujejo. Tudi mi hočemo te lepe cvetice od sih dob „dragoljubci“ imenovati. Ta prijetno dišeča cvetica raste najraje po senčnatih listnatih gozdih, ima na pošev rastočo, kakor gosje pero debelo belkasto korenino, ki poganja po dva lepa, podolgasto-okrogla lista. Vrh bêtve stoji na jedno stran viseči grozd belega cvetja, iz katerega se pozneje naredé svetlorudeče jagode. — Ondu na precej močvirnatej stráni pa vidite visoko bilje, ki nosi na vrhu kimaste kosmate glavice. Imenuje se grižna trava ali munec (*Eriophorum latifolium*, breitblättriges Wollgras). Ravno tam cvetè zdaj tudi rujavi loč (*Juncus communis*, gemeine Simse), katerega gotovo vsi poznate. A zdaj poglédite tja na óno stran, ondu vidite rastlino, ki ima rumeno cvetje in se tudi v naših vrtih nahaja. To je rumena perunika (*Iris Pseudácorus*, Wasserschwertlilie). Ta močvirska rastlina ima gomoljasto korenino in ozke suličaste liste; raste povsod ob stoječih ali mirno tekočih vodah in ne diši.“

— Ko je učitelj tako otrokom razkladal, sliši se na jedenkrat iz bukovega gozda sem prijeten glas — „kuku.“ Dečki so takój oponašali to čudno ptico pevko. A učitelj jim reče: „ravno tjá v gozd hočemo iti; da-si nam nij treba sence iskati, vendar mora ondu prijetno biti, ker je kukovica tako vesela. Nù, to so bile tudi želje šolske mladine. Ko otroci dospejo v gozd, zavpili so iz vsega grla „juhé!“ — „Juhé“ odmevalo je po vsem gozdu — in tudi kukovica zapoje zopet svoj „kuku.“ Zdaj ukaže učitelj, da naj zapojejo pesen „na vrtu,“ in kmalu se je razlegalo prekrasno petje „po vrtu sem hodil“ daleč po temnozelenem logu; to je delalo otrokom nepopisljivo veselje. Matijček, ki je bil pri kraji gozda ostal, ogledoval je neko cvetečo rastlino. Utergal jo je, ter nesel učitelju, da poizvé njeno ime. Rastlina se imenuje gabez (*Symphitum officinale*, Beinwell). Ima korénasto koreniko. Kosmato steblo z listi vred nosi belo-rumenkast, lijasto-zvonast cvet. Rastlina se rabi v zdravilstvu in raste najraje po močvirnih, senčnatih krajih. — A glejte, tu iznad mahovja se dviguje brusnica (*Vaccinium Vitio idaea*, Preisselbeere). Grm je nizek, ter nosi vedno zelene, celoróbne usnjate listke. Beli in rudečkasti cveti stojé kimasto v grozdih. Kiseljkaste jagode so severnim Čehom v živež. A tu poleg nje cvetè tudi borovnica (*Vaccinium Myrtillus*, Heidelbeere), ki je vam otrokom dobro znana rastlina. Ne mislite, da je ta blede-zelena bunčica užé ista jagoda, ki je bodete pozneje nabirali. Ne! to je cvet, ki posamezno izraste iz listnih páseh.“ — Urška je stala prav pod gostimi bukvami v pravi gozdni temi. Tla so bila naložena sè starim listjem. Ondu je bila nekaj rastlin utrgala, katere je učitelju nesla. — Rastlina ta, ki ima zeló sočnato in krhko steblo, nosi 6—8 v vretencu stoječih, podolgasto-okroglih listov. Cvet ima bel in lijast. Imenuje se dišeča perla ali prvénec (*Aspérula odorata*, Waldmeister). To rastlino devljejo ljudje radi v vino, ker dobi po njej močen, prijeten in slasten duh. Poglejte ondu v goščavi stoječe, do poldrugi meter visoke, rogovilaste veje, ki nosijo celoróbe, jajčaste liste, v čegar pashah stojé veliki, umazano rujavi cveti, posamezno ali po dva skupaj. V

začetku jeseni in še poprej se na tej znameniti rastlini nahajajo svetlo-črne jagode, polne najhujšega strupa. Ne dajte se otroci zapeljati, in izogibajte se te opasne (nevarne) rastline! Imenuje se volčja črešnja (*Atropa Belladonna*, *Tollkirsche*). Rabi se v zdravilstvu. — Ravno pod to strahovito rastlino pa vidite dolgo-pecljate in okroglo- ledvičaste liste, ki se razprostirajo nad mahovjem. Ta rastlina ima tenko, plazečo korenino in kratka dvalistata stebela. Zvonast cvet je zelo podoben volčej črešnji; umazan je in rujavo-zelen. Imenuje se kopitnik (*Asarum europeum*, *europäische Haselwurz*). Hudo je strupena in se rabi v zdravilstvu.“ — Pod leskovim grmom ob kraji gozda je bil prostorček, polhen višnjavega cvetja. Tudi na to rastlino je učitelj mladino opozoril. „Le pogledajte jo,“ djal je, „ta rastlina razprostira po tleh svoja stebela in nosi temno-zelene, usnjate liste. Imenuje se mali zimzelen (*Vinca minor*, *kleines Sinngrün*).“ Na nasprotni strani gozda je bil vzvišen pašnik, katerega je denes solnce posebno ogrevalo. Tu so stala bêtva rudečih cvetic. Učitelj izderere jedno rastlino s korenino vred, ki je imela dva skôraj okrogla gomolja. Gladko steblo je bilo do štiri centimetre visoko in je imelo podolgaste, nazaj zavihane liste. V vrhu so stali rožno-rudeči na vzdol obrnjeni cveti, ki so se končevali v votlo ostrogo. To rastlino imenujemo dišeča mošnjica ali kukovec (*Orchis Mório*, *gemeines Knabenkraut*). Njej v rodu so: dvolistna kukovica (*O. bifolia*, *zweiblättrige Ragwurz*), čeladna kukavica (*O. militaris*, *helmartige Ragwurz*) z velikimi rudečimi cveti; širokolistna kukovica (*O. latifolia*, *breitblättrige Ragwurz*); progasta kukovica (*O. maculata*, *gefleckte Ragwurz*), ki raste najraje po smerečji. Med kukovice štejemo tudi cvetico, katero zavoljo njenega lepo dišečega duha radi v cvetičnih posodah gojimo, to je vanilija (*Vanilla aromática*, *wohlriechende Vanilie*).“ — Ko so otroci ves grič prehodili, vrnili so se v dolino nazaj. Na tem potu je učitelj otroke opozoril na krasno cvetico, ki jo imenujemo potočnico ali močvirske mačje oči (*Mysötis palustris*, *Sumpfergissmeinnicht*). Lepi višnjavi cveti, na sredi rumenkasti, stojé v zavihanih grozdih. Ta rastlina je najlepši kinč mokrim livadam. — Tudi naš regrat (*Leontodon Taraxacum*, *Löwenzahn*), ki je vsakemu dobro znan, ker se uživa v zgodnji pomladi za solato, opozoril je učitelj svoje učence in jim povedal, da ta rastlina skôraj celo leto cvetè. Tam za plotom pa cvetè jagoda (*Fragaria vesca*, *Waldbeere*). Ta rastlina ima trojnate, debelo napiljene liste. Cvet je bel, iz katerega se naredé okusne, rudeče jagode, največje veselje otrok. Precej zraven nje pa lepo rumeno cvetè krvavi mlečnik (*Chelidonium majus*, *Schöllkraut*). Ta rastlina je napolnena s temno-rumenim mlečkom, ki ima to posebno lastnost, da na zraku takój porjaví. To zelišče je strupeno in posebno kravam škodljivo. — Tukaj raste tudi dolgolisti jétičnik (*Verónica longifolia*, *langblättriger Ehrenpreis*), z dolgimi gostimi grozdi višnjavega cvetja. Te rastline imamo več vrst, ki so sicer po podobi zelo različne, a se hitro lahko poznajo po višnjavem cvetnem vencu.

Tako so otrokom hitro minule popoldanske ure; zapeli so še prav krepko „popotnik“, in potlej so se veselo razšli vsak na svoj dom.

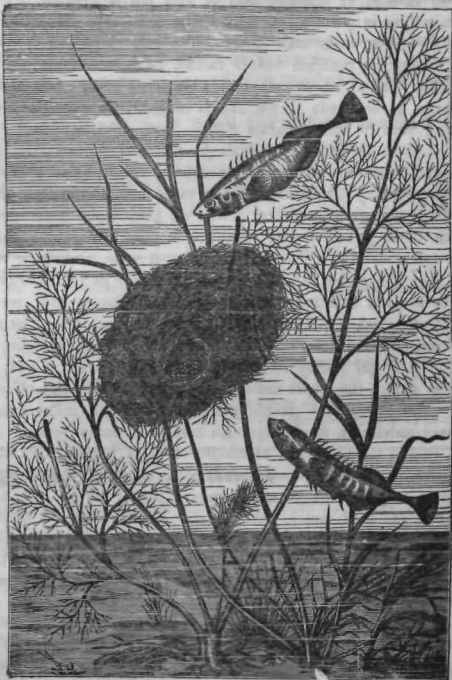
Ognjeslav C. — Monirski.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Kako si ribe gnezda delajo.

Dolgo so ljudje mislili, da si delajo samo ptice uméeljna gnezda, v katerih potlej jajca ležejo in čuvajo mladiče pred napadi sovražnikovimi. A temu nij tako. Učeni prirodopisci prišli so po dolgem, večletnem preiskovanji do tega, da si tudi nekatere ribe v ravno ta namén, kakor ptice, delajo gnezda in to na prav uméten način. Razlika med ptičjim in ribjim gnezdom je samo ta, da ribe ne sedé na jajcih kakor ptice, nego one si naredé gnezdo samo v ta namén, da čuvajo v njem mladiče, dokler se popolnem ne razvijó.

„Kaj tacega nijsem še nikdar slišal,“ rekel bode marsikdo izmed vas in to mu tudi rad verjamem, ker še celó učeni prirodopisci nijso dolgo časa znali, kako se povodne živali plódiijo, in je tudi še dandenes mnogo skrivnega v tem, kar se pod vodo godí. Ali toliko mi bode te gotovo na besedo verjeli, da je treba ikre (ribja jajca) na kakem varnem kraju imeti, drugače je voda odplaví in mlade ribice bi se potlej ne izlegle. Da bi se tedaj ljudje pričali, kako se mlade ribice izvalé, opazovali so učeni prirodopisci to stvar v nalašč zató narejenih ribnjakih in prišli so

do tega, da si ribe delajo gnezda. Posebno si je slavni prirodopisec Koste v Parizu mnogo prizadeval, da bi razodel te ribje skrivnosti.

Denašnja slika vam kaže ribje gnezdo, kakoršno si delajo v naših sladkih vodah, posebno v Savi živeče majhne ribe. Te ribice se imenujejo mali zeti

ali gregorki (*Stichling*, *Gasterosteus pungitius*) in so jedva po 4 centimetre dolge. Na hrbtu imajo po 9 do 10, a od spodaj po tri jednolike bódlje; zatorej se te ribice prav lahko razpoznajo od drugih njim podobnih rib. Kadar se mali zeti drsté, rudečkasti so na prsih in okoli škrg, po hrbtu so zelenkaste, a po trebuhu bolj srebrnaste barve. Dalje je pómneti, da so po vsem truplu posuti z majhenimi, skôraj nevidnimi in temnimi pegami. Kadar te ribe kdo razdraži, ménjajo svojo barvo. Da-si so mali zeti tako majheni, ipak so zeló živahni, gibéni, grabežljivi in zeló svadljivi (zdražljivi). Često se grdo spopadejo, a to največ zaradi kakega prostora, ki ga hoté imeti. Napadajo tudi večje ribe, še celó ščuke, ki ima dosti ostrih zob, se ne bojé; jedini losos je, pred katerim se skrivajo, kajti on sam jim je nevaren. Ker so mali zeti zeló grabežljivi in požrešni, zato jih ljudje nemajo po ribnjakih.

Vendar so te male nežne ribice zeló skrbne za svoje mladiče. Gnezdo si narejajo iz različnih vodnih rastlin, bilek in korenin, ki je z gobčkom zagrabijo, na kak izbran kraj znašajo ter potlej kakor v pletenico skladajo. Gnezdo stavijo na dno vode ali pa, ako je mogoče, še najrajše med vodne rastline, kakor vam to kaže denašnja slika.

Hitro ko nastopi čas drstenja, poišče si samec najpred primernege mesta, kamor bo gnezdo zidal. Ko ga dobode, rajše pogine v boji, nego da bi ga odstopil kakej drugej ribi. Potlej začne nabirati različno gradivo, ki je potrebuje, ter ne neha poprej, dokler nij gnezdo popolnem izgotovljeno. Ako mu voda lehke bilke odnaša, hitro gre in prinese v gobčku peska, da ga položi na bilke ter tako obložene zavaruje pred vodo. Gnezdo je večjidel podolgasto, od zgoraj navadno zaprto, na spodnjej strani pa ima skožnjo za vhod in izhod, a to samo iz začetka, ker pozneje naredí samica tudi na nasprotnej strani skožnjo za izhod. Ko je samec gnezdo napravil, poišče samico, da mu vanje nekoliko jajec iznese. Samica pride, iznese samo nekoliko jajec ter potlej takój otíde pri skožnji na nasprotnej strani. Samec si zdaj poišče drugo samico, katera mu zopet nekoliko jajec iznese ter potlej otíde, kakor prva.

Ko so jajčka v gnezdo položena in oplojena, začne samec gnezdo od vseh strani zadelovati, da je popolnem zamaši. Samica se zdaj nič več ne briga za gnezdo ter nema niti najmanjše skrbi za mlade; večkrat se celó primeri, da gnezdo napada, je pokonča in mladiče požrè. Samec je zdaj jedini varuh gnezda in jajček, za katera mora cel mesec skrbeti, dokler se ne izležejo. Ves ta čas hodi samec, kakor stražar, okoli gnezda ter ostro pazi, da mu ne pride kak sovražnik preblizu. Ako se gnezdo kaj pokvari, precej je zopet popravi, da mu je všeč. Mladičev ne pusti iz gnezda, dokler nijso popolnem razviti. Če mu se pa vendar kateri skrivaj ukrade, hitro ga pograbi in nazaj nese v gnezdo; nepokorneža še celó požrè. Kadar mladiči dorastejo, izpusti je iz gnezda in potlej se ne briga več zanje.

Meso malih zetov nij posebno dobro, ali je vendar ljudjé v potrebi jedó. Po nekaterih krajih ž njim prašiče pitajo. Mali zeti se hranijo z različnimi vodnimi živalcami, a večkrat napadajo tudi take živali, ki so mnogo večje od njih.

Razne stvari.

Drobtine.

(Kres nétiti) o sv. Ivanu Kerstniku je ostanek staroslovanskega bogočastja — na čast solnčnemu bogu Svantevidu.

(Svetloba) prehodi v 1 sekundi 42 tisoč milj. Od solнца na zemljo potrebuje 8 minut in 13 sekund.

(A. L. M.)

(Stroje), ki jih je para gonila, imeli so užé v 17. stoletji. A vsi ti stroji so bili še nepopolni, dokler nij okoli 1763. leta Anglež Jakob Watt napravil tako parno mašino, kakoršne imamo dandanes. — Prvi večji parobrod je napravil 1807. leta Amerikanec Robert Fulton. Parne mašine kurimo večjidel s premogom.

(A. L. M.)

Kratkočasnica.

* Kmet je bil pred sodnijo poklican, obdolžen, da je ukradel konja. „Jaz konja nijsem ukradel,“ reče kmet, „zlezal sem le na neko drevo, pod katero pride za nekaj časa ptuj konj. Po naključji padem z drevesa ravno na konja, kateri me v največjem diru odnese naravnost v moj hlev. Iz tega tedaj vidite, gospôda, da jaz konja nijsem ukradel, nego konj je ukradel, mene!“

Računska naloga.

(Priobčil Sv. P . . . ar.)

V Kamniku so pokrivali hišo. Ker se je zeló mudilo, nagnali so možke, ženske in otroke skupaj, da so po lestvi podajali opeko na streho. Vseh skupaj možkih, žensk in otrok pa je bilo 20 na število. Možki so zaslužili po 3 kr., ženske po poldrugi krajcar, in otroci po pol krajcarja, a vsi skupaj ravno 20 kr. Vprašam zdaj, koliko je bilo možkih, koliko žensk in koliko otrok pri podajanji opeke.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Národne uganke.

(Nabral Fr. Silvester.)

- 1) Obraza jaz sem belega,
Iz ptujih krajev sem domá;
V kuhinji me žgéjo,
Gospôda me jéjo.
 - 2) Z visočine je nekaj v vodo padlo,
a voda se nij ganila; kaj je to?
 - 3) Imaš rudeč vrtec z belo ograjo,
kamor nikdar ne deží in nikdar ne sneží, a vedno ima dosti mokrote.
 - 4) Ide od doma, pa je k domu obrneno; kaj je to?
 - 5) Trije so celo noč igrali, pa so vsi dobili. Kdo so?
 - 6) Kateri mož ima bel plašč in rudečo kapo?
 - 7) Mož sedi na strehi in kadi brez pipe. Kdo je?
 - 8) Štirje se po vasí preganjajo, a jeden drugega ne doide.
 - 9) Za mizo nekaj leží; ako se ga dotakneš, zakriči.
 - 10) Če ima od zgoraj luknjo, ide hektoliter reží noter, če ima spodaj luknjo, ne ide nič noter; kaj je to?
 - 11) Poznam nekoga, ki dela za vse ljudi; kdo je ta?
 - 12) Kdo ima štiri ušesa?
 - 13) Dvanajst jih leží v jednej postelji, a drug drugega se ne dotaknejo. Kdo so?
- (Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Rešitev računske in šaljive naloge in odgonetke národnih uganek v 5. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev računske naloge:

Pomagač je delal 30 dni in je zaslužil 300 grošev; a 50 dni je bil brez dela, zato je moral gospodarju plačati petdesetkrat po 6 grošev, to je tudi 300 grošev. Po tem takim drug drugemu nij bil nič dolžan.

Prav so jo rešili: Gg. Bl. Grca v Čepovanu; M. Robič, trgovec pri sv. Miklavži pri Ormuži; Fr. Bar. Rajar, nadučit. v Biljah; Ivan Grebenec, učit. v Budanji; Alojzi Škoda na Zaplazu; Franjo Smolič pri sv. Lovrencu; Janez Karba v Babincih; Viktor Eržén, gimn. na Reki; Ivan Jeglič, učit. pripravnik v Ljub-

ljani; Vojteh Urh, gimnaz. v Kranji. — Gospodične: Gabriela pl. Aken, učenka V. razreda v zavodu šolskih sester v Mariboru; Amalija in Gabrijele Nedved v Ljubljani in Antonija Breskvar v Ljubljani.

Rešitev šaljive naloge:

Oče so položili klinčke na mizo ovako:

1. 2. 3. 4. Tukaj res plava druga gos med dvema, namreč med 1. in 3., a 4. plava od zadej za njimi. Krivo bi bilo, kdor bi klinčke postavil ovako: — \equiv —, ker to bi bilo 5 gosí, a bile so samo štiri.

To nalogo so prav rešili: Gg. Bl. Grča v Čepovanu; Iv. Grebenec, uč. v Budanji; M. Rant, uč. v Šturiji; Fr. Bar. Rajar, nauč. v Biljah in Fr. Smolič pri sv. Lovrencu.

Odgonetke narodnih uganek v 5. „Vrtčevem“ listu.

1. Petelin; 2. Krava; 3. Štiri muhe hodijo po šipi na oknu; 4. Korúnje; 5. Čebula ali luk; 6. Pomoranča.

Slovstvene novice.

* Kratek popis Štajerske, Koroške, Kranjske in Primorja. (Dodatek čitankam za slovenske ljudske šole.) Sestavil Ivan Lapajne. Cena 10 kr. — Tako se imenuje najnovejša 24 strani v 8° debela knjižica, ki ima namen, da našo slovensko mladino nekoliko bolj soznani sè zgoraj omenjenimi deželami, nego je to po naših sedanjih čitankah mogoče bilo. Priporočamo jo posebno gosp. učiteljem po deželi za učni pripomoček, pa tudi v rokah naše mladine ne bi škodovala. T.

Popravek. V zadnjem listu vrinile ste se nam dve pomoti, kateri naj si naši čestiti bralci ovako popravijo: Stran 79 v 15. vrsti od zgoraj naj se čita: 4. julij 1776. l., namesto junij. — V oddelku razne stvari v prvi koloni od spodaj naj se čita: nad 63 milijonov duš, namesto 36.

Trdo vezani „Vrtci“ od poprejšnjih let se še dobé po naslednji ceni:

Vrtec od 1871. l. za 1 gl. 30 kr.

Vrtec od 1874. l. „ 1 „ 50 „

Vrtec od 1875. l. „ 2 „ — „

„Vrtca“ od 1872. in 1873. l. nemamo več.

Uredništvo „Vrtčevo.“

LISTNICA. Gg. O. M. v Gradcu: Naročnina za letošnje leto je plačana. Bodite torej brez skrbi! — Sv. P... ar v Lj.: Vaši spisi pridejo časoma užé na vrsto, kakor nam bude prostor dopuščal. — J. K. v M.: Vaša pesnica nij ugodna za natis; treba bi vso predelati, a tega ne smemo mi, nego to morate storiti vi, ako želite, da pride pesen pod Vašim imenom na svetlo. — J. K. v Babincih: Vaša povest „Lipa“ v prihodnjem listu; danes nij bilo mogoče.

Obrazec za risanje.

Vabilo k naročbi.

S prihodnjo številko se začne drugo polletje; zato je uljudno prosimo vse óne čast. gg. naročnike, ki so si „Vrtec“ naročili samo za pol leta, da poteklo naročnino takój obnové. Vrtec stoji za pol leta 1 gl. 30 kr. Prihodnjo številko pošljemo samo ónim naročnikom, ki so „Vrtec“ za vse leto užé naprej plačali.

Novim naročnikom še lahko postrežemo z vsemi letošnjimi številkami.

Pri tej priložnosti prosimo, da bi naši gg. naročniki segli tudi po „gledaliških igrach za slovensko mladino.“ Kdor naročnini 20 kr. priloži, doboše takój po pošti prvi zvezek gledaliških iger, obsegajòč prelepo igro „Star vojak in njegova rejenka.“

Uredništvo „Vrtčevo“
v špitalskih ulicah, hiš. št. 273.

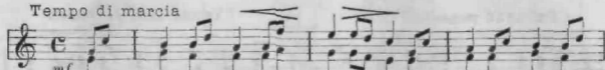
Denašnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Tiskala Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani.

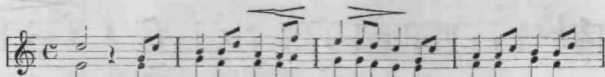
1. Veseli otrok.

Vglasbil Jos. L. Weiss.

Tempo di marcia

- mf*
1. Pov - so - di, ka - mor se o - zrem, cve - ti - ce mi cve -
 2. Po lo - gih, ga - jih žver - go - lé ve - se - le pti - či -
 3. Ve - se - lje, ra - dost je pov - sod, kar mi do - zre o -

1. to; ve - se - lo vse je pi - sa - no, pre - kras - no in le -
2. ce; po trav - ni - kih mi pi - sa - nih bren - čé bu - če - li -
3. kó. Na trav - ni - ke, v ze - le - ni gozd, to - va - ri - ši, z me -

- p*
1. pó. Za - to - raj daj - te mi, da grem na - bi - rat si cve -
 2. ce, me - tulj - ci fer - fo - le - va - jo, ži - val - ce pre - le -
 3. nó! Cve - ti - ce lju - be ter - gaj - mo, do - kler pom - lad cve -

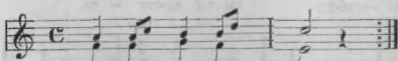
1. tic, do - kler še mlad sem in ve - sel, ru - de - čih zdra - vih
2. pé. Oh daj - te mi, naj žnji - mi se ra - du - je mi ser -
3. té, in s pti - ca - mi pre - pe - vaj - mo tam pe - sen - ce slad -

Da capo II. in III.

Fine

1. lic.
 2. cé.
 3. kó.
3. Cve - ti - ce lju - be ter - gaj - mo, do -
 - in s pti - ca - mi pre - pe - vaj - mo tam

3. klér pom - lad cve - té.
pe - sen - ce slad - ké.

2. Vse stvari zaradi človeka.

(Drugo berilo stran 212.)

Počasno (Religioso)

Vglasbil Jos. L. Weiss.

Musical score for 'Vse stvari zaradi človeka'. It consists of three staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 3/4 time signature. The lyrics are: Vse o - ko - li je ve - se - lo, stvar - ni - ko - vo moč ča -

The second staff continues the lyrics: sti; me - ni, o Go - spod! si stva - ril, kar na

The third staff concludes the lyrics: sve - tu je re - či.

Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte) in the first and second staves.

3. Opomin k petji.

(Glej „Vrtec“ od 1876. l. str. 54.)

Veselo

Vglasbil J. L. Weiss.

Musical score for 'Opomin k petji'. It consists of four staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 3/4 time signature. The lyrics are: V pet - ji o - gla - si - mo, Zdaj se zlož - no mi;

The second staff continues the lyrics: Gla - se pov - zdig - ni - mo, Da vse za - zve - ni.

The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines.